

СТАНОВИЩЕ

**От проф. д-р Неда Балканска, СУ „Св. Кл. Охридски“, ФНОИ,
катедра Специална педагогика
на проекта за дисертация за присъждане на образователна степен
„доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)
на тема: Специфични трудности при обучение по математика на деца
със специални образователни потребности в началните класове**

Автор: Кириакос Панайотис Кирицопулос

Научен ръководител: доц. д-р Димитър Г. Димитров

Актуалност на дисертационния труд: проблемите, свързани с обучението по математика при учениците със специални образователни потребности, остават извън фокуса на специалистите, въпреки важноста на математическите способности- не само във връзка с академичните постижения на децата, но и по отношение на цялостното им развитие, и изграждането на редица полезни житейски умения. В нашата практика това е един от малкото научни трудове, посветени на създаване на обучителна програма, комбинирана с инструмент за оценка на академичните постижения, които са съобразени с потребностите на гореспоменатата група деца. В този смисъл настоящият проект за дисертационен труд се характеризира с подчертана актуалност.

В структурно отношение трудът съдържа четири глави, увод, заключение, препоръки и приносите на автора. Обемът от страници възлиза на 241 компютърни страници, в библиографската справка са цитирани над 200 източника- на кирилица, латиница и гръцки език. Следва да отбележа, че структурирането на разработката е в съответствие с основните изисквания за дисертационна разработка.

Теоретичната постановка на проблема е представена в първите две глави. Логично и последователно са описани основните особености, характеризиращи групата на деца с трудности в ученето: в това число терминологичната аргументация, диагностиката, спецификата във

функционирането на отделни психични процеси (памет, внимание), пряко свързани с обучението по математика.

На този фон се обособяват проблемните зони в процеса на обучение-вниманието се насочва към нарушения от типа на дискалкулия, факторите, които влияят върху формирането на математическите представи, методите за регистриране на трудностите в обучението по математика и пътищата за тяхното преодоляване.

Авторът цитира редица актуални изследвания на световни учени, с което демонстрира добро познаване на съвременната научно-изследователска практика. Това е задължително условие за коректната организация, провеждане и анализ на резултатите от извършения експеримент. Прави впечатление богатата библиографска справка, на базата на която е извършен теоретичният анализ на проблема и аргументираната позиция на докторанта, както и адекватният научен стил на разработката.

Дизайнът на емпиричното изследване съдържа цел, задачи, изследователски въпроси, обхват и участници в експеримента, като информацията за тях е коректно представена. Инструментът и процедурата на изследването са детайлно описани. Изследвани са 121 деца от различни учебни заведения в Патра Гърция, които представляват една внушителна извадка. Участниците в изследването се разделят в две групи: контролна и експериментална. Изследването се осъществява на три етапа: диагностично изследване- регистриране на входното ниво на двете групи, последвано от обучаващ експеримент с експерименталната група и заключителен констатиращ експеримент (регистриране на изходното ниво), включващ отново лицата от двете групи.

Анализът на резултатите представлява логичният финал на тази научно-изследователска разработка. Данните от проведения експеримент са интерпретирани количествено и качествено. Емпиричните данни са подложени на статистически анализ, който по убедителен начин доказва тяхната стойност. Резултатите са илюстрирани посредством таблици и диаграми, което улеснява тяхното възприемане.

Текстът на автореферата отразява съдържанието на дисертацията. Посочени са шест публикации по темата на дисертацията, две от тях- в съавторство.

Настоящият дисертационен труд се характеризира с редица **приноси с научно - приложен характер**:

1. Компетентно е систематизирана и анализирана теоретичната информация, посветена на въпросите за обучението по математика на ученици с трудности в ученето. Осъществен е критичен анализ на съвременното обучение по математика и се предлагат ценни препоръки, които биха оптимизирали този процес;
2. Разработена е обучителна програма, която може да намери широко приложение в практиката и да повиши качеството на работата на масовите и специалните педагози, както и резултатите от нея;
3. Създаден е диагностичен инструмент, който включва комбинация от стандартизирани методики, адаптирани към потребностите на конкретното изследване. Този инструмент може да намери широко приложение и при ученици с типично развитие, по отношение на трудностите, които срещат в обучението по математика;
4. Създадената програма отваря врати за бъдещи изследвания, както и дава възможности за бъдещо усъвършенстване и разработване на алтернативни, подобни стратегии, които ще обогатят образователната практика;
5. Настоящата програма може да се адаптира и да намери успешно приложение и при други групи деца с нарушения.

Като **препоръки** мога да отбележа следното: уводът да бъде насочен основно към актуалността на проблема, без да дава детайлна информация за съдържанието дисертационния труд; част от таблиците в четвърта глава да се прехвърлят от текста в приложенията; да се прецизира преводът на автореферата на български език- напр. „учебни затруднения“ да се замени с „трудности в ученето“.

В заключение: Обсъжданият проект на дисертация по актуалност, замисъл, начин на изложение, обработка и анализ на данните, както и неговите приноси моменти, удовлетворява изискванията на Закона за научните степени и звания. Всичко това, подкрепено от положителното впечатление, което остави у мен дисертационният труд, ми позволява да предложа на Уважаемото Научно жури да присъди на **Кириакос Кирицопулос** образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

20.12.2021 г.

гр.София

проф. д-р Неда Балканска